

Pressemeddelelse

fra EU's Narkotika-agentur i Lissabon

EUROPÆISK NARKOTIKARAPPORT 2022: UDDRAG

Salg og brug af stoffer stiger igen efter et stop under covid-19

(14.6.2022, LISSABON — **MÅ IKKE OFFENTLIGGØRES FØR KL. 11.00 CET/10.00 Lissabon**)

Den hurtige stigning i udbuddet og brugen af narkotika efter covid-19 er blandt de problemer, som **EU's narkotikaagentur (EMCDDA)** fremhæver ved udgivelsen af **Den Europæiske narkotikarapport 2022: Tendenser og udvikling** ⁽¹⁾. Rapporten giver det seneste overblik over narkotikasituationen i Europa og undersøger udviklingen over tid og nye trusler. På et tidspunkt, hvor den internationale situation rejser nye udfordringer, ser rapporten også på, hvordan igangværende globale begivenheder kan påvirke Europas narkotikaproblem i fremtiden.

Den årlige gennemgang beskriver, hvordan Europas narkotikaproblemer fortsat udvikler sig, og hvordan forandringer er drivkraften på narkotikamarkedet. Tilgængeligheden af narkotika er fortsat høj i hele EU (i nogle tilfælde over niveauet før pandemien, fx når det gælder kokain), og der ses stadig potente og farlige stoffer. Rapporten viser også, hvordan cannabisprodukterne bliver stadig mere forskelligartede, og hvordan produktionen af syntetiske stoffer i Europa er stigende.

Hvad angår stofbrug, er der også tegn på tilbagevenden til niveauet før pandemien. Spildevandsanalyser viser f.eks. en stigning i brugen af kokain, crack, amfetamin og metamfetamin i nogle byer mellem 2020 og 2021 ⁽²⁾. Og da covid-19-restriktionerne er blevet lempet i hele Europa, synes stofbehandlingen og andre tilbud at være vendt tilbage til "status quo", samtidig med at nogle af de ændrede praksisser, der blev indført under nedlukningen, opretholdes (e-sundhedstjenester, telemedicin).

EU-kommissær for indre anliggender, Ylva Johansson, udtaler: "Den fortsatte optrapning af produktionen af syntetiske stoffer i EU viser, at organiserede kriminelle grupper er utrættelige, når det handler om at drage fordel af den ulovlige handel med narkotika, hvilket bringer folkesundheden og sikkerheden i fare. Det er navnligt bekymrende, at partnerskaberne mellem europæiske og internationale kriminelle netværk har ført til et rekordstort udbud af kokain og industriel fremstilling af metamfetamin i Europa. Dette giver mulighed for øget brug og skader. EU og dets medlemsstater vil fortsat imødegå disse voksende trusler gennem en fælles indsats baseret på EU's prioritering af håndteringen af kriminalitet og narkotika- og sikkerhedsstrategier."

EMCDDA's direktør, Alexis Goosdeel, tilføjer: "Hovedbudskabet i denne rapport kan sammenfattes med tre ord: *Overalt, Alt, Alle*. Kendte og etablerede stoffer har aldrig været så tilgængelige, og der dukker fortsat stærke nye stoffer op. I dag kan næsten alt med psykoaktive egenskaber være et stof, da linjerne smelter mellem lovlige og ulovlige stoffer. Og alle kan blive berørt, både direkte og indirekte, da narkotikaproblemer forværrer de fleste af de andre vigtige sundhedsmæssige og sociale udfordringer, vi står over for i dag. Denne rapport kommer på et tidspunkt, hvor vigtige globale begivenheder berører alle områder af vores liv. Gennem sin analyse af aktuelle tendenser og nye trusler undersøger den, hvordan denne udvikling kan påvirke narkotikaproblemer i Europa i fremtiden. Jeg er overbevist om, at vi kun kan tage fat på de komplekse politiske spørgsmål på narkotikaområdet, hvis vi baserer vores indsats på en afbalanceret og evidensbaseret forståelse af problemet".

Der dukker fortsat farlige nye psykoaktive stoffer op — cathinoner i søgelyset

Nye psykoaktive stoffer (NPS) bliver ved med at dukke op i Europa én gang om ugen, hvilket udgør en udfordring for folkesundheden. I 2021 blev der for første gang indberettet 52 nye stoffer gennem EU's system for tidlig varsling (EWS), hvilket bringer det samlede antal NPS, der overvåges af EMCDDA, op på 880. I 2021 blev der for første gang indberettet 6 nye syntetiske opioider, 6 syntetiske cathinoner og 15 nye syntetiske cannabinoider. Der offentliggøres i dag en ny rapport om resultaterne af varslingsystemet, i anledning af, at netværket fejrer sit 25-års jubilæum ⁽³⁾.

Der blev beslaglagt en rekordstor mængde NPS i Europa i 2020 (27 EU, Tyrkiet og Norge), i alt 6,9 tons (41 100 beslaglæggelser). Af det beslaglagte materiale var 3,3 ton syntetiske cathinoner, ofte solgt som erstatning for etablerede stimulerende stoffer (f.eks. kokain og MDMA). Efter kontroller af syntetiske cathinoner i Kina kom de fleste mængder af disse stoffer, der blev smuglet til Europa i 2020, fra Indien, hvilket sandsynligvis afspejler markedets tilpasning til den retlige kontrol og forsyningsafbrydelser. EMCDDA overvågede ved udgangen af 2021 162 syntetiske cathinoner, hvilket gjorde det til den næststørste kategori af NPS under observation efter syntetiske cannabinoider (224 overvåget). Rekordstor handel med syntetisk cathinon til Europa og rapporter om skader (f.eks. forgiftninger) har udløst nye tiltag. To syntetiske cathinoner 3-MMC og 3-CMC blev risikovurderet i 2021, og Europa-Kommissionen har foreslået, at de kommer under kontrol i hele EU.

Cannabis — nye tendenser for Europas mest populære ulovlige stof

Udviklingen på cannabisområdet skaber nye udfordringer for, hvordan landene håndterer Europas mest udbredte ulovlige stof. Cannabisprodukter bliver stadig mere forskelligartede, herunder ekstrakter og spiselige produkter (højt THC-indhold) og CBD-produkter (lavt THC-indhold). Europas politik for cannabis er også under forandring, og politikernes omfang er gradvist blevet udvidet. Ud over den ulovlige kontrol med cannabis dækker politikerne nu regulering af cannabis til medicinske og andre formål.

I 2020 var det gennemsnitlige THC-indhold i cannabisharpiks 21 %. Det er næsten det dobbelte af indholdet i cannabisblade (11 %), hvilket vendte den tendens, der er set de seneste år, hvor cannabisblade typisk har en højere styrke. Dette afspejler forandringer på markedet, idet harpiksproducenter, normalt fra lande uden for EU, tilsyneladende har reageret på konkurrencen fra cannabisblade produceret i Europa. Rapporten fremhæver også bekymringen over, at ulovlige cannabisprodukter også kan indeholde syntetiske cannabinoider, som kan være meget potente og farlige. Brugere, der mener, at de har købt naturlige cannabisprodukter, er måske ikke klar over, at det produkt de køber indeholder syntetiske cannabinoider, og at de er udsat for større sundhedsrisici.

Tegn på stigning i fremstilling af narkotika, -handel og -tilgængelighed i Europa

Over 350 laboratorier til produktion af ulovlige stoffer blev lukket i 2020, herunder en række større produktionssteder for kokain, metamfetamin og cathinon. Ifølge den seneste analyse er tilgængeligheden af kokain i Europa fortsat høj, hvilket medfører en række sundhedstrusler. Der blev beslaglagt en rekordstor mængde kokain på 213 tons i EU i 2020 (202 tons i 2019), mens 23 laboratorier blev lukket (15 i 2019) ⁽⁴⁾.

Tilgængeligheden af amfetamin er også høj og kan være stigende. I 2020 beslaglagde EU's medlemsstater et rekordstort antal (2019: 15,4 ton), og 78 amfetaminlaboratorier blev nedlagt (38 i 2019). Rapporten peger på et stigende antal mellemstore og store metamfetaminproduktionsanlæg, der er nedlagt i Europa. Fremstillingen og udbuddet af metamfetamin har for nyligt ændret sig i Europa. Denne udvikling indebærer en risiko for øget tilgængelighed og potentiale for øget anvendelse.

Antallet af lukkede MDMA-laboratorier (29) var forholdsvis stabilt i 2020. Desuden blev 15 cathinon-produktionsanlæg nedlagt (5 i 2019), og der blev beslaglagt 860 kg kemiske prækursorer til fremstilling af cathinon (438 i 2019). Selv om det er mindre almindeligt, blev illegale laboratorier, der producerer heroin, ketamin, GBL og DMT også lukket i EU i 2020.

Et centralt spørgsmål, der rejses i rapporten, er, om narkotikamarkedene på det mørke internet er i tilbagegang. En række faktorer synes at have påvirket aktiviteterne på disse markeder (f.eks. retshåndhævelsesaktivitet, leveringsproblemer, svindelnumre). Ved udgangen af 2021 faldt de anslåede indtægter drastisk til lige under 30 000 EUR pr. dag (sammenlignet med 1 mio. EUR pr. dag i 2020). Sociale medier og besked-apps synes at blive foretrukket som en sikrere og mere bekvem forsyningskilde, hvilket understreger behovet for handling på området.

Behov for at opskalere behandling og skadereducerende tilbud

Dagens rapport understreger behovet for at øge behandlings- og skadesreducerende tilbud i Europa for injektionsbrugere. I 2020 rapporterede kun **Tjekkiet, Spanien, Luxembourg og Norge**, at de opfyldte Verdenssundhedsorganisationens (WHO) 2020-mål om at levere 200 rene sprøjter og kanyler om året pr. person, der injicerer narkotika og som har 40 % af højrisikobrugere af opioider skal være i behandling med opioidsubstitution, hvilket er en beskyttende faktor mod overdosering. I 2020 blev der anslået en million højrisikobrugere af opioider i EU og 514 000 klienter i substitutionsbehandling, hvilket tyder på en generel behandlingsdækning på 50 %. Der er imidlertid store forskelle mellem landene, og behandlingstilbuddene er stadig utilstrækkelige i mange EU-medlemsstater.

Injektionsmisbrug er forbundet med risiko for alvorlige sundhedsproblemer, f.eks. smitsomme sygdomme, overdosis og dødsfald. Mens intravenøs brug af heroin er faldende, er der stigende bekymring om intravenøs brug af en bredere vifte af stoffer, herunder amfetaminer, kokain, syntetiske cathinoner, ordinerede opioider og andre lægemidler.

Det skønnes, at der i 2020 i EU skete 5 800 dødsfald som følge af overdosis i forbindelse med illegale stoffer. De fleste af disse dødsfald var forbundet med blandingsforgiftning, som typisk involverer kombinationer af illegale opioider, andre illegale stoffer, lægemidler og alkohol ⁽⁵⁾. Sammen med den store tilgængelighed af kokain i Europa viser rapporter, at brugen af crack kan være stigende og nu ses blandt sårbare stofbrugere i flere byer og lande. Crack ryges normalt, men kan også injiceres og er forbundet med en række sundhedsmæssige og sociale skader (f.eks. smitsomme sygdomme og vold). Det anslås, at 7 000 klienter, er indskrevet i stofbehandling for crackproblemer i Europa i 2020, hvilket er en tredobling af antallet sammenlignet med i 2016.

Den internationale situation: nye udfordringer og potentielle trusler

Narkotikaproblemer i Europa kan påvirkes af udviklingen på internationalt plan. Dagens rapport omhandler også den seneste udvikling i **Afghanistan** og **Ukraine** og de potentielle følger for narkotikaområdet. Selv om det er for tidligt at vurdere den fulde virkning af disse begivenheder, vil der være behov for en målrettet overvågning af situationen som grundlag for politikker og foranstaltninger.

På trods af Talebans forbud i 2022 mod produktion, salg og handel med ulovlige stoffer i **Afghanistan** synes valmuedyrkningen at fortsætte. Landets nuværende økonomiske problemer kan gøre narkotikaindtægter til en vigtigere indtægtskilde, hvilket kan føre til en stigning i heroinhandelen til Europa. Et andet vigtigt spørgsmål er, om Europa bliver et forbrugermarked for metamfetamin fremstillet i Afghanistan. Europæiske producenter forsyner i øjeblikket EU-markedet med dette stof. Der er dog også for nylig konstateret en storstilet produktion af ephedra-baseret metamfetamin i **Afghanistan**, ligesom der er sket flere beslaglæggelser af dette stof på visse etablerede heroinsmuglerruter.

Krigen i **Ukraine** har øget usikkerheden om narkotikasituationen i Europa. Mennesker, der får adgang til stofbehandling i Ukraine, vil udgøre en lille del af dem, der søger tilflugt i EU. Disse personer har brug for kontinuitet i behandlingen og for tjenester, der er skræddersyet til deres specifikke behov og sprog. Mere generelt er det sandsynligt, at de, der flygter fra konflikter, har været udsat for alvorlig psykologisk stress, hvilket gør dem potentielt mere sårbare over for problemer med stofmisbrug i fremtiden. Krigen kan også forårsage ændringer i handelsruterne, når kriminelle udnytter sårbarheder eller undgår ramte områder.

Formanden for EMCDDA's bestyrelse, Franz Pietsch, konkluderer: "Dagens rapport giver os et strategisk og helhedsorienteret overblik over narkotikasituationen i Europa og konsekvenserne for folkesundheden og sikkerheden. Det er en vigtig ressource, der skal hjælpe politiske beslutningstagere og fagfolk på narkotikaområdet med at forbedre deres beredskab og indsats. I denne uge markerer vi vores 25-års jubilæum med EU's system for tidlig varsling om nye psykoaktive stoffer. Da der fortsat dukker nye stoffer op, er der behov for mere støtte til nationale systemer for tidlig varsling og til kriminaltekniske og toksikologiske test for bedre at opdage og reagere på nye trusler og beskytte folkesundheden."

(¹) *Europæisk narkotikarapport 2022* (25 sprog) — https://www.emcdda.europa.eu/edr2022_en

Nationale data, der understøtter rapporten (Statistical Bulletin 2022) —

https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en Rapporten beskriver narkotikasituationen frem til udgangen af 2021 på grundlag af data fra 2020 og, hvor sådanne foreligger, 2021.

(²) https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/2/latest-wastewater-data-reveal-drug-taking-habits-75-european-cities_en

(³) https://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communication/update-eu-early-warning-system-2022_en

(⁴) Seneste analyser af markedet for kokain og metamfetamin i EU – https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

(⁵) EMCDDA miniguide om respondering på stofproblemer — https://www.emcdda.europa.eu/publications/health-and-social-responses-a-european-guide_en